

Як кібы ём у сні чув: „Лем через мій труп ся дістанете до Руського дому?... Але труп довго не витримле, як наприклад К. Барны, бывшого председателя справной рады Надації Руськый клуб 1923, котра беззаконно ся стала властником маєтку Руського дому в Пряшові.

В минулім числі наших новинок сьме публікували статю **Далшый протест перед Руськым домом у Пряшові**, в котрім сьме, окрем іншого обіцяли, же в далшій числі НН опублікуеме **Отворене писмо міністрови внаутра СР в кавзі Руськый дом у Пряшові**. Повниме слово. Окром того, додавам, же ани „злодії“ ся не vzdають, бо як перед тым дав ня до суду Конштантін Барна і кол., (міджі тым вмер, также суд був зрушений), так тепер на суд дав жалобу проти мі в ділі охрани особности Штефан Секерак і кол. **Процес буде на Окреснім суді в Пряшові 26. априля 2010 од 8.45 год.** Придьте вшиткы, што мате што повісти к ділі незаконного переводу маєтку Руського дому на Надацію Руськый клуб 1923. Може ся кус посунеме допереду у волоклых судных спорах у ділі будовы Руського дому?!

Инициативна skupina na záchranu Ruského domu v Prešove

Titl.
Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
JUDr. Róbert Kaliňák – minister
Ul. Pribinova 2
812 72 BRATISLAVA

V Prešove, 1. februára 2010

Otvorený list ministrovi vnútra SR

VEC: Podnet na prešetrenie činnosti a prevedenie hĺbkovej kontroly Nadácie Ruského klubu - 1923 v Prešove z dôvodu podozrenia z porušenia zákona – žiadosť o prijatie u ministra vnútra SR

Vážený pán minister,

predpokladáme, že je Vám známa kauza „Ruský dom“ v Prešove, ktorá bola čiastočne medializovaná aj cestou Slovenskej televízie a je už niekoľko rokov v pozornosti nielen verejnosti v meste Prešov, ale aj viacerých starostov, kňazov a verejných činiteľov, pôsobiacich na území severovýchodného Slovenska. Táto kauza sa bezprostredne dotýka aj Ministerstva vnútra, nakoľko ministerstvo vnútra registruje tak Občianske združenie Ruský klub 1923 ako aj Nadáciu Ruského klubu, kde je dôvodné podozrenie, že pri jej vzniku došlo k podvodu predložením sfaľšovaných prezenčných listín práve Vášmu ministerstvu.

Hlavným aktérom kauzy je *Občianske združenie Ruský klub 1923* v súčasnosti platne registrované na Ministerstve vnútra SR a vyvíjajúce svoju činnosť v meste Prešov. V tomto občianskom združení dochádzalo k porušovaniu platných stanov, pričom jeho predseda Štefan Sekerák s malou skupinkou svojich prívržencov a bez informovania členskej základne založil v roku 2006 *Nadáciu Ruského klubu-1923* (pre údajnú ochranu pred inými členmi) a dodnes spravuje budovu historického Ruského domu v Prešove. Pri vzniku Nadácie priložil ministerstvu prezenčnú listinu účastníkov členskej schôdze, ktorí neboli o tomto kroku informovaní a nesúhlasili s úmyslom založiť Nadáciu. Viacerí podvedení účastníci podali Trestné oznámenie a Okresná prokuratúra v Prešove vedie v predmetnej veci samostatný spis. Ako sa Š. Sekerák vyjadril pre *Prešovský denník Korzár* dňa 19. februára 2009, táto procesná kľučka pre nadobudnutie majetku mu bola poradená pracovníkmi Ministerstva vnútra SR v Bratislave: „Na ministerstve nám poradili, že ak máme záujem, aby majetok ostal klubu a ľudom, ktorí sa zaslúžili o jeho prinavrátenie, nech spravíme prevod majetku na nadáciu.“ Pracovníci Ministerstva vnútra SR už v tejto dlhotrvajúcej kauze konali nedôsledne už niekoľkokrát. Napríklad dňa 19. 2. 2007 vzali na vedomie zmenu Stanov Ruského klubu-1923 zo dňa 23. 1. 2007 /Číslo spisu: VVS/1-900/90-5177-12/ s tým, že bez ich dôkladného prešetrenia akceptovali čl. VI. ods. 3,4, kde sa konštatuje, že „bez podpisu odstupujúceho predsedu“ nebude zmena stanov právoplatná. Akceptovali aj absurdnú podmienku čl. III. ods. 6 písm. i/ v zmysle ktorej „predseda prevádza hnuteľný a nehnuteľný majetok RK-1923.“

Tieto skutočnosti nás vedú k presvedčeniu, že pravdepodobne došlo k pochybeniu zodpovedných pracovníkov Ministerstva vnútra SR, ktorí napriek viacerým informáciám o netransparentnom konaní v činnosti Ruského klubu - 1923 nevenujú dostatočnú pozornosť vzniknutým problémom a predpokladáme, že Vás o tom podrobne neinformovali. Postup ministerských úradníkov bez preverenia skutkového stavu a vypočutia členskej základne môže viesť k legalizácii nezákonného konania a predstavuje paralyzovanie činnosti združenia občanov!

Je tiež podozrenie, že rozhodnutia tzv. „členských schôdzí“ Ruského klubu -1923 pod vedením Štefana Sekeráka, ktoré už viackrát menili stanovy, boli sfaľšované a priložené „prezenčné listiny“ nezodpovedali skutočnej prítomnosti členov klubu na jednotlivých schôdzach. Poukazujeme na fakt, že hodnota majetkového vkladu samozvaných zakladateľov Nadácie predstavuje výšku 331 940 eur (10.000 000 mil. Sk) a je ním historický objekt Ruského domu na Hlavnej ulici č. 62 v Prešove. Dom bol v roku 1925 zakúpený z verejnej zbierky gréckokatolíckych veriacich, rusínskych krajaňských spolkov z USA a taktiež ho v minulosti štedro podporil blahoslavený gr.-kat. biskup Pavel Petro Gojdič, OSBM, čo má svoj historický význam a jeho ďalší osud sledujú nielen mnohí občania mesta, ale aj širšia verejnosť a tiež zástupcovia médií.

Vážený pán minister,
sme si vedomí, že informácia uvedená v tomto liste nie je ani zďaleka vyčerpávajúca a predpokladá zodpovedné prešetrenie postupu príslušných odborov Ministerstva vnútra SR ako aj konania Ruského klubu-1923 v Prešove pod vedením Štefana Sekeráka.

Nakoľko sme presvedčení, že celá kauza Vám nebude ľahostajná, veríme, že dáte dôsledne prešetriť tak počinanie zakladateľov *Nadácie Ruského klubu - 1923*, ako aj kompetentných pracovníkov ministerstva. Touto cestou prosíme o prijatie na Vašom ministerstve v záujme podania potrebných informácií a predloženia dôkazov.

Инициативна skupina na záchranu Ruského domu v Prešove

Kontaktná adresa:

Peter Krajňák ml., Arm. gen. Svobodu 40, 08001 Prešov - e-mail: petrorusyn@centrum.sk, mobil: 0905 141 714

Teodor Fedor Vico, Prešov

Peter Krajňák ml., Prešov-Solivar

Ing. Ján Dopiriak, Stará Ľubovňa

JUDr. Peter Krajňák, Prešov

Mgr. Gabriel Beskyd, Prešov-Šváby

Prof. Jozef Sipko, Prešov-Šváby

MUDr. Vasil Janko, Prešov

~~Štefan Kriško, Prešov-Šváby~~

Bc. Silvia Lysinová, Sabinov

Ing. Demeter Kriško, Prešov-Solivar

Ing. Ján Tilňák, Prešov-Šváby

Mgr. Vladimír Čema, Svidník

Jozef Orlovský, Prešov

Na vedomie: Sekcia kontroly a inšpekčnej služby MV SR – plk. JUDr. Štefan Kočan

Интернетова презентація „Правописного словника руского языка“

3. марца 2010 в Коцурі на сербській Войводині была интернетова презентація *Правописного словника руського (русиньского) языка*. Штирирічна робота над проблемами правопису русиньского языка ближыть ся к першому значному результату – выданю „Правописного словника руского языка“.

У БРАТІВ-РУСИНІВ

У 2006 році Областний секретаріат про науку і технологічний розвой прияв проєкт проф. др Михайла Фейсы під назвов *Актуалны проблемы правопису русиньского языка* і дав на то першы фінанції. Перша третина тексту „Правописного словника руского языка“ початком того місяця была поставена на сайт Мірослава Силадія (www.rusnak.info), і так ся стала доступна шырокій громадї. Плануєме, жебы друга третина тексту была дана на сайт всередині марца, а третя третина – до кінця марца. Рецензована ся планує в половині апріля а выдання того капітального діла у маю.

Вызываєме професорів, лекторів русиньского языка і літературы, языковых редакторів русиньских медій, перекладателів і вшытких заінтересованих, жебы „Правописни словник“ вышов якнайліпше, жебы свої припоминки посылали на адресу главного редактора того твору: fejsam@eunet.rs.

-мф-

Образ Русина А. Варгола – за высше 3,5 міліона \$

11. фебруара 2010 в Лондоні зреалізувала світова аукчна сполочность Хрістіс дражбу творів повоинового і сучасного вытварного уменя. Міджі НАЙвыдраженима творами був і Варголів „Dollar Sign“ (Підписаний доллар), котрый із

выволаваючой ціны 1,8 міліона америцких доларів наконець був выдражений за суму 3.558,750 доларів без 17-процентной продажной премії. Интернетовый портал „ArtDaily Newslette“ у звязи з продажом того „іконічного“ поп-артового твору написав, же ёго послідній аукчний продаж був у новембрі 2005 року в Нью Йорку і досяг конечну суму 1,6 міліона америцких доларів, што є веце як 100-процентовой ґалерійный нарост за період пятах років.

В маю 2007 на аукції в Нью Йорку, був зазнаменаний рекорд найдорожшого проданого твору Енді Варгола, кідь полотно під назвов „Green Car Crash“ (Зелена автогаварія) было выдражене з выволаваючой ціны 25 міліонів америцких доларів на неувіримых 71.800.000 \$. Тым ся спомянутый твір А. Варгола дістав на 12. місце найдорожшых проданых образів в історії умелецкого бізнесу вообщє, але умелецкий світ і аукчны салы іщі лем интерес о купованя ёго творів прогнозують.

На страні <http://www.artfacts.net/en/artists/top100.html> є список найпрестижнішых умелців на світі, в котрім Енді Варголови належыть 1. місце.

Мґр. Мартін ЦУБЯК,
куратор Музею модерного уменя Енді
Варгола в Міджілабірцях

Найвекшы́й грекокатолицькый історік (20 років од смерти Штефана Папа)

25. фебруара 2010 сьме сі припомянули двадцять років од смерти найбівшого пражівшого грекокатолицького історіка, публіцисты і редактора другой половины 20. стороча – о. Штефана Папа (11. 3. 1917 – 25. 2. 1990). Хоць отець Штефан Пап був у роках 1968 – 1989 найпродуктивнішим грекокатолицьким священником в публікачній роботі (в тых роках в цілій грекокатолицькій Пряшівській єпархії зо священників ніхто не публіковав, окрем нёго), днесь є тот історік грекокатолицьков єрархівів іґнорований. Чом? Бо отець Штефан Пап щіро любив грекокатолицький обряд і одкрыто го бравив проти латинізації-словакізації. Грекокатолицька церьков была в роках 1950 – 1968 заказана. По обновлїню Грекокатолицькой церькви в Чеськословеньску (Пражска ярь 1968) по пару місяцях „слободы“ ся „шрубкы“ комуністічного режіму назад міцніше прикрутили і было по слободі писаного і говореного слова... Тота ситуація тримала аж до новембра 1989, коли ся зачала демократізація сполочности...

Як было высше спомянуто, в роках 1969 – 1989 найпродуктивнішим автором в публікованю книжок, статей, але і цілых часописів (*Слово, Благовістник*) в грекокатолицькій церькви був бесспорно Штефан Пап. Было то і зато, же му в тім ділі помагала і ёго жена Марта, роджена Пайкошова. Діти їм Господь Бог не поблагословив, і так вшыткы свої силы жертвовали роботі на благо грекокатоликів. Жебы їх підкріпили духовно, інтелектуально і народностно.

Старша і середня ґенерація грекокатоликів знає многы історичны статі о. Штефана Папа передовшыткым із *Благовістника, Слова і Календарів* з того періоду. Парадоксним є, же в сучасности ся творчость о. Штефана Папа єрархівів грекокатолицькой церькви іґнорує, бо о. Штефан Пап був Русиним – в тім часі єдиной доволеної – української орьєнтації, а грекокатолицька церьковна єрархія „поштухована“ латиніками од року 1968 аж дондесь робить вшытко про асиміляцію Русинів. Довод є простый: з Русина ніґда римокатолик не буде, але зо Словака легко. Зато Ватікан од року 1968 аж дондесь досаджує на грекокатолицькы єпископскы престолы на Словакії лем „до гріха послушных“ єрархівів, котры бессовістно ліквідують вшытко русиньске.

Затоже з цілою творчости о. Штефана Папа чути русинство і любов к выходному грекокатолицькому обряду, сучасны грекокатолицькы єпископы (монс. Ян Бабяк, монс. Мілан Хаутур), котры часто докінця верейно служать Службы Божы в латиньскім обряді, го не люблять. Наслідно і другы священицы, котры од них дістають плат, тыж собі дають позор, жебы не страшили своє місце „під сонцем“ і прото ся вшыткы справують так, як кібы о. Штефан Пап ніґда на тій землі не жив і ніколи нияку книжку ці статю не написав...

Лем на припомянутя: о. Штефан Пап в році 1970 выдав у пражскім видавательстві Супрафон знотовану книжку грекокатолицького старославяньского літурґічного тексту *Ірмологіон* і о рік пізніше в тім істім Супрафоні вісем довгограючих ґрамофоновых платень, на котрых ёго талантований сполупрацовник з прекрасным голосом – о. Нікіфор Петрашевич (1915) наспівав вшыткы літурґічны співы грекокатоликів по старославяньскы. З тых ґрамофоновых платень ся дондесь людє учать співати Службу Божу, Утреню, Вечурню нелем на території днешніх чеських земель і Словеньска, але і в Америці і Канаді, де їх професор П. Р. Маґочій іщі за соціалізму перевыдав і дистрибуовав міджі русиньских грекокатоликів.

Отець Штефан Пап дав в році 1971 выдруковати і свій молитвенник про грекокатоликів під назвов *Хрістос – моя сила*, котрый був

знову выданий в роках 1981 і 1982. Окром того в році 1982 выдав про грекокатоликів *Біблійный катехізм для грекокатоликів* а в році 1984 ґеніалну публікацію про св. Сповідь: *Тайна покаяния*. В роках 1970 – 1974 выдав пять *Календарів Благовістника* і в роках 1980 – 1985 шість *Грекокатолицьких календарів...* Окром того му в Філадельфії в Америці у році 1983 вышла унікатна історична книжка *Початкы хрістіанства на Закарпатю*.

По смерті о. Штефана Папа (25. фебруара 1990), дякуючі ёго жені Марті Паповій (1920 – 2002) і приятелёви їх родини М. Мушинкови (1936), была в Іванофранківску на Україні в роках 2001 – 2003 выдрукована монументална історична робота-трілогія о. Штефана Папа: *Історія Закарпаття*. Публікація має высше 1 600 сторінок і описує історію Русинів на території історичной Підкарпатської Руси од найдавнішых часів аж до року 1918. Тов публікацій о. Пап зарядив міджі таких великанів підкарпатських істориків-Русинів, якими были о. Іоанікій Базилович, ЧССВ (1742 – 1821), о. Михайло Лучкай (1789 – 1843), о. Андрій Балудяньскый (1807 – 1853) і о. Василь Гаджеґа (1864 – 1938).

Отець Штефан Пап є ведно зо своєв женов Мартов похований на кошіцкій Верейнім цінтерю. *Вічная їм память!*

Йосафат Владимір ТІМКОВІЧ,
ЧССВ, Кошіці

Захраньме кіріломефодьску традицію!

(К списованю жытелів на Словеньску в році 2011)

Кіріломефодьска традиція: візантійський обряд і хоснова- ня писма – азбуки

Славянськы апоштоллы – св. Кіріл і св. Мефодій принесли міджі наших русиньскых предків в 9. сторочу хрістіанську віру у виходнім візантійскім обряді і таксамо принесли нашым предкам писмо святе – кіріліцу (азбуку), котре ся доднесь хоснуе по наших церквах і котру доднеська ужывае в писаній подобі языка.

Ку кіріломефодьскій традиції ся голосять нелем Русины, але скоро вшыткы славянськы народы. Докінця і гусітськы Чехы ці римокатолицькы і евангелічны Словаки. В чеськых землях і на Словеньску але днесь переважуе латинський обряд і зато в 20. сторочу дакотры чеськы і словеньскы пролатиньскы історіци зачали росшырѣвати неправдиву теорію, же св. Кіріл і св. Мефодій не принесли нашым предкам азбуку – кіріліцу (візантійський обряд), але якусь выдуману глаголіцу (латинський обряд, подробніше позерай штудію „Cyrilika je staršia ako hlaholika“, Krásnobrodský zborník, Prešov, III /1-2, 1998). Парадоксно, тоты істы пролатиньскы історіци в тім істім часі даяк перестали бісідовати о латиньскім Віхінгови, котрый цілый свій жылот пронаслідовав св. Кіріла і св. Мефодія...

Свої пролатиньскы теорії выдумали прото, жебы:

1. даяк замасковали латинізацію Чеськых земель, Словеньска, Польска...
2. підломили Русинам, Русам, Українцям, Білорусам, Булгарам, Сербам... їх самосвідомість і здраву гордость на факт, же лем они суть доднесь оригіналныма і повныма носителями кіріломефодьской традиції а то нелем што ся тыкать хрістіанської віры і виходного візантійского обряду, але і што ся тыкать хоснования графічної сістемы – азбуки (кіріліці).

Асімілація – латинізація Русинів, Русів, Українців, Білорусів, Булгарів, Сербів...

На цілім світі не естvue ани еден Русин, Рус, Українець, Білорус, Булгар, Серб..., котрый бы був римокатоликом. Прадідівським обрядом высше споминаных народів в візантійський кіріломефодьський обряд. Кідь хотять римокатолици перевести Русина, Руса, Українця, Білоруса, Булгара ці Сërба на чуждїй латинський віхінговський обряд, мусять їм на самый перед взяти писмо – азбуку і змінити го на латиніку, потім їм мусять змінити народность, напр. на німецьку, польску, словеньску, чеську, мадярську, хорватську... а аж так їм можуть змінити візантійський кіріломефодьський обряд на обряд латинський – віхінговський. (Подробніше ся мож о тім дізнати в публікації: J. V. Timkovič, *Rusini na Slovensku v cirkevných dokumentoch, I. diel*, Užhorod, 2006, с. 638. Тота сторінка є і на інтернеті на www.ruthenians.narod.ru.

Тот процес ся зачав початком 20. стороча, іщі за часів Австро-Угорьска. В тім часі были основны школы церьковны

і діти ся в них учіли по русиньскы, як графічну сістему хосновали азбуку. Каждый грекокатолик тогды знав чітати і писати азбуков. Промадярськы грекокатолицькы єпіскопы (менованы папом римським) Мукачова (днешній Кошіцький край патрив до Мукачовской грекокатолицькой єпархії), Пряшова ці Гайдудорогу по першый раз в історії выдруковали про наших вірників молитвенники, хоць іщі в старославянській бісіді, але уж латиніков в мадярській транскріпції... То прото, жебы люде одвыкали од азбуки – кіріліці і привыкали на латиніку. Тото продовжовали і по роспадї Австро-Угорьска за першой Чеськословеньской републіки і найвеце по році 1968 з тым розділом, же мадярчина была замінена словенчінов.

Выслідкы списованя людей з року 2001 – знеужываны як аргументація про ліквіда- цію старославянських бого- служеб в грекокатолицькых русиньскых церквах

Закуртый час по тім ся став пряшівським грекокатолицьким єпіскопом-єзуїта, Преосвященный Ян Бабяк (од року 2003) і в словеньскім грекокатолицьким часописі SLOVO дав тот єпіскоп на продовжованя публікувати офіціалны выслідкы списованя жытельства на Словеньску з року 2001, а то з каждого конкретно-го села ці містечка на Словеньску. В публікованых таблічках было нелем цілкове чісло жытелів села ці міста і грекокатоликів в данім місті або селі, але і чісло грекокатоликів подля єднотливых народностей.

Католицька церьков о собі проголошує, же не буде на націоалізмах і же сї інтересує лем оголошования Євангелія. Кідь бы то было так, то пряшівський єпіскоп-єзуїта, Ян Бабяк бы не дав публікувати лем народность своїх вірників (то є політіка), але і їх материнський язык (то інтересує Церьков і релігію). В публікованых штатістіках в грекокатолицьким словеньскім часописі SLOVO материнський язык – хоць є важный при євангелізації, бо є то форма, яков ся євангелізація шырить, єпіскопа Бабяка не інтересує, тот факт був ним просто одігнорований... То прото, бо ку русиньскій материнській бісіді ся приголосило омного вєце грекокатоликів, як ку русиньскій народности. Штатістікы з уведжєныма чіслами народности грекокатоликів на Словеньску были публікованы прото, жебы про незаінтересованого позорователя было цалком логічно высвітлене насилне заводжованя словенчіны до богослужеб по чісто русиньскых селах.

Свідомы Русины мають помочі Русинам несвідомым

Русиньський тыжденник *Народны новинкы* є публікований азбуков, котра є характерістичнов про Русинів. Правда є така, же тото періодікум чітають

лем Русины, котры азбуку знають. На словеньскых школах ся азбука уж 20 років не учить... также молодша генерация Русинів (векшына з них) *Народны новинкы* не чітають.

Тоты, котры сї передплачають *Народны новинкы* і чітають їх, наісто при списованю людей, котре буде в році 2011 ся приголосять ку русиньскій народности і ку русиньскому материньскому языку. Суть то свідомы Русины.

Русины молодшой генерации, котрым ся азбука чітаєть тяжше, або ей не знають, суть на 99% несвідомыма Русинами, котры суть дезорьентованы, як вівці без пастыря... Прото **Русины, котры сї прочітали тоту статью, мали бы выаргументовати своїм молодшым членом родины, же кідь сї хотять утримати візантійський кіріломефодьський обряд і культуру, кідь не хотять быти**

римокатоликами, наслідниками Віхінга, котрый пронаслідовав св. Кіріла і св. Мефодія і вшытко виходне, мали бы зробити ходем тото мінімум, же ся при списованю людей в році 2011 запишуть Русинами і в колонці материнський язык будуть презентувати русиньський язык. То і зато, жебы пряшівський грекокатолицький архієпіскоп-єзуїта Ян Бабяк по році 2011 не міг знеужывати офіціалны выслідкы штатістікы на оправданя насилной латинізації і ліквідації русиньского грекокатолицького обряду на Словеньску. Кідь ся Русины не будуть ясно ідентіфіковати, потім няй не плачуть над латинізаціов, асімілаціов, але самы над собов.

о. Йосафат Владимір ТІМКОВІЧ, ЧССВ,

Кошіці

Вебсайт: www.spravny.narod.ru

I-мейл: jvtosbm@yahoo.com

Споминаня на маму

Кілько раз сї спомяну на маму, уж єй мам перед очами, як ідеме обидвоє через Грибов до Бодружаля на кермеш. Мама на ня кричить: „Мішку, подь скорше, не забавляй ся там з квіточками по луці, бо приїдемо пізно до церькви...“ Перед нами був іщі файный фалаток драгы – коло воды, потім через ліс, аж так сьме ся могли дістати на распутья, одкы уж было видно деревяну церьков. Направо за драгов під берегом была хыжа моєй теты, одкы походила, в котрій ся годовала моя мама. Кідь выросла на красну дівку, выдала ся за мого няня – Яна Лишку до Малого Буківця в окресі Стропков.

В споминах ся мушу вернути назад до Грибова, де єм заоставає за мамов, бо ня вєце інтересовали квіточки на луці, а так мама выдумала на ня дашто, што было інтересніше, як пестрофарєбны квітки на луці: „Подь, Мішку, я тя возьму на плечі, понесеш ся, як на коню...“

На тоту пригуду сьме часто споминали і сміяли ся, покы родічі жыли. Вшытко ся але поминуло, зістало лем споминаня... Днесь споминаме уж лем я з братом Янком в Буківцю або в Бодружалю, де ся час од часу стрічаєме.

Пес, ці вовк?

Кідь єм ся раз вертає з Руського Грабівця до Іновця, де єм ся по войні приженів і дістав роботу учітеля, мусив єм іти пішо через ліс, бо ниякый автобус уж не ішов. Нараєм зачує помоз голузья. Была уж тма і не было добрі видно, но подумав єм сї, же то суть наісто полєвници. Заставив єм ся і чекає... Позераєм, уж і полєвницький пес ся вказав на стежці. Застав передо мнов дас на три метры і позераєм ся мі до оч, як кібы хотів дашто повісти. Но по куртім часі одбігнує гет. Я зістав як заморочений, бо єм сї усвідомив, же то не був пес, але вовк. Знав єм го з росповідєй нянька, котрый мі го вказав і на образику в календарю...

Мала громадка векшу просить...

І тота пригода ся мі стала вночі, як єм ся вертає через ліс доміє з ославы з містныма функціонарями. Быв то даколи такый звык, же сільскы функціонарі час од часу посиділи з нами – учітелями, побісідовали сьме о роботі, о проблемах і досягнутых успіхах. Быв то просто такый людський контакт, котрый ся але не заобышов без погоціня. В добрій дяці єм ся пустив коло півночі своїм виходжєным пішником, но нараз єм до чогось закопнув і звернув ся на громадку...

„Та то вы, пане учітелю? Хвала богу, же уж сьте ту, бо уж на вас чекає дость довго...“ Нараєм збачів, же єм властно впав на дві людськы тіла. Были то нянько зо сыном – двоє цигане, котры робили недалеко – в дружественных маштарнях.

„Поможте мі, пане учітелю, бо нянько ся напив і не годен єм го двигнути... Знав єм, же приїдете, бо качмарь мі повідає, же і вы тады ходите доміє. Але уж довго чекає, видить ся, же нянько уж і вытерезвів.“

Пришло мі смішно, но ніч єм на собі не дав знати і зачали сьме двигати нянька, котрый ся акурат будив. Вшытко добрі допало, надраном сьме помалы пришли до Іновця. Цигане мі были барз вдячны. Были то слушны люде, pracowиты, лем сї любили выпити.

Мґр. Михал ЛИШКА, Михаловці

Хочете штудувати руси́ньскый язык на Пряшівській університі?

В тім часі будучі абсолвенты середніх шкіл давати пригашки на високошкольскы штудії, зато хочеме їх поінформувати о актуальных можностях штудія русиньского языка на Пряшівській університі в Пряшові, причім комплексны інформації можуть здобути на веб-сторінці ПУ www.unipo.sk, респ. на сторінках окремых факулт ці Інштитуту русиньского языка і культури ПУ.

Такоже в академічнім році 2010/2011 ПУ отварять в бакалярськым ступню штудія слідующих 16 комбінацій з русиньскым языком і літературов:

Філософічна факулта (пригашки приїмала до 28. фебруара 2010):

руси́ньскый язык і літ. – історія, естетічна выхова, етічна выхова, філософія, анґліцькый язык і літ., французькый, німецькый, російскый, словацькый і україньскый язык і літ.;

Факулта гуманітних і природных наук (пригашки приїмать до 31. марца 2010): руси́ньскый язык і літ. – анґліцькый язык і літ., словацькый язык і літ., біологія, географія, витварна выхова;

Факулта шпорту (пригашки приїмать до 9. апріля 2010): руси́ньскый язык і літ. – тілесна выхова.

Віриме, же тоты інформації заінтересують тых, котры уважують о високошкольскім штудію і про кого якраз русиністика бы ся могла стати інспіраціов.

ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД.,

Інштут русиньского языка і культури Пряшівской університы в Пряшові

Карпаторусиньскый научный центр
в США выголошує каждорічну

Премію Александра Духновича за русиньску літературу од Штефана Чепы

Преміов А. Духновича (1.000 \$ і сошка карпатського медвіда) буде оцінена найліпша книжка опублікована за послідніх 5 років.

Премія А. Духновича помагать хоснованню русиньского языка в літературных творах, котры вносять визначный вклад до розвою русиньской красной літературы. Прозовы і поетічны книжны видання надрукованы в роках 2005 – 2009 мають право на премію в році 2010. Авторы або видавателі повинны представити предкдану книжку і послати 3 екземпларі з коротков біографіов автора на ниже уведжены адресы. 15. апріль 2010 року буде посліднім днём заслання вшитых матеріалів. Членами комісії в р. 2010 суть: Елейн Русинко (США), Марія Павловская (США), Валерій Купка (СР).

Адресы на послання книжок:

2 екземпларі: Professor Elaine Rusinko, Department of Modern Languages and Linguistics, UMBC, Baltimore, MD 21250, USA, (e-mail: rusinko@umbc.edu),

1 екземпларь: Doc. PhDr. Valerij Kupka, Važecká 12, 080 05 Prešov, Slovakia.

Ілько Сова з Баюсова у Кошіцях

У выставных просторах Музею Войтеха Леффлера у Кошіцях суть од 9. марца до 18. апріля 2010 р. выставлєваны образы кресленого гумору і сатіры Федора Віца, котрый до Кошіць пришов на особне позвання директора музею Мгр. Йозефа Газдага. Іщі перед отворінєм выставки кошіцька публіка заповнила просторы музею до посліднього містечка. Притомны были і визначны гості, як напр. староста міської части Кошіць „Старе Місто“, Мгр. Любомир Грегга. Притомных привітав і выставку отворив директор музею, Мгр. Йозеф Газдаг. Куратор выставки, доц. Др. Владислав Грешлик із Пряшівской університы у своїм выступлїню росповів интересны моменты із жывота і творчости автора образів – карикатуристи Федора Віца.

Подля обсяглої творчости нелем в области умельського креслїня гумору і сатіры, но і в области русиньского руху, Федор Віцо ся нам явить як чоловік з двома-трєма а, може, і вєце тварями. Там, де ся рішають найвизначнішы вопросы ідентічности Русинів, там Федор не хыбує. Окрем кресленого гумору і сатіры, він ся визнать і в професії фотболового тренера молодых русиньских хлопців, або як герець у філмі о русиньскім селі Осадне, о котрім ся европосланці дізнають аж в Бруселі, а філму ляпали і на фестивалі в Карловых Варах. Кідь было треба, він ся поставив і до чела Містной організації РОС у Пряшові, де зачав перед ріствяными святками організувати Вечоры русиньских традицій, режію котрых взяв на себе. Велику револючну активність уж вєце років проявлять при організованню протестных акцій за навернута Руського дому од приватизаторів маєтку русиньскому народу, абы тот служив цілям, а котрый був у 1925 році із збірок народу і дарів многих наших русиньских діятелів куплений. Могли бы сьме іщі далше припоминати і єго ініціативы як видавателя прєсы або діятельство в інших областях на хосен нашого русиньского народа. Подля многочисленной публіки притомной при отворіню єго выставки, Кошічане добрі знають хто є Федор Віцо і зато на стрітнута із ним ся барз тішыли. При позераню єго образів велє людей міджі собов бісїдовало по русиньскы, бо председкыня Містной організації РОС у Кошіцях, Марія Біцкова і автор той статі зорганізували своїх членів з нагоды выставки, абы стрітити міджі собов нашого Федора. По отворіню выставки ся у своїм приговорі Федор Віцо окреме – по русиньскы – подяковав і членам кошіцькой русиньской організації за миле привітаня і вытворїня

• У выставных просторах Музею Войтеха Леффлера у Кошіцях суть од 9. марца до 18. апріля 2010 р. выставлєваны образы кресленого гумору і сатіры од Федора Віца (першый справа), котрый до Кошіць пришов на особне позвання директора музею Мгр. Йозефа Газдага (другый справа), котрый притомных привітав і выставку святочно отворив. Фотка автора

благоприятных условий на єго презентацію у Кошіцях.

Федор Віцо ся народив 9. новембра 1944 у селі Шапинець, днесь часть села Округле, до котрого єго родіче были евакуованы почас боїв на Дуклі. Своє дїтинство прожыв у русиньскім селі Рошківці, окрес Міджілабірці. Ту і ходив до основной школы, у котрій учітелєвав єго нянько. Жылот на селі, радости і страсти бідных сільских людей добрі спознав, розумів і їх сільскій філософії при погляді на животны проблемы. Може і досправды тоту сільску, людську мудрость і філософію вложив до уст дїдкови – будучому главному представителєви кресленого серіалу – Ількови Совови з Баюсова. Думкы нашого дїда Ілька о животі і о рішїню каждоденных проблемів, о котрых собі даколи лем так сам про себе під носом повідать, суть нам барз близкы і зрозумілы – як бы їх нам з душы читав. Зато Ілько Сова з Баюсова був не лем облюблєным дїдком, но і радцєм, кідь сьме ся радили з ним, што бы повів Ілько Сова з Баюсова на такый, або інакшый проблем. Нїт ся чому чудувати, же єго мудры погляды на жылот находили місце і у прєсі, котра выходила на словацькым, українськым і русиньскым языках.

Велику популярность у словацькым гуморістичнім часописі „Розач“, мав серіал кресленых образків під назвов „Дереш“.

В них представив збойника „Яношіка“ як найсправедливого чоловіка, котрый все буде збяти у богатых а помагати бідным. „Яношіковскы погляды“ на дакотры рішїня челных представителів страны а влады в 60-ых і 70-тых роках минулого стороча не были згодны з тым, як бы ся тогды мала робити політика подля Яношіка. Зато надруковану книжку почас нормалізацного процесу в 70-ых роках м. ст. было заказано продавати і книжка нашла своє місце в шротовнику. Федорови Віцови ся подарило в посліднім часі позбєрати „дерешовского Яношіка“, знова книжку выдати і на выставці продавати. Интерес о книжку був великий а іщі векшый о підпис автора Федора Віца. Не было ани часу з ним спокійно при погаріку винка поговорити о єго далшых планах, о проблемах в русиньскім русі і тому подобно. Може даколи другыраз...

Выставны просторы музею люде лем помалы охабляли, а іщі перед будинком на ходнику довго дебатували істотні і о тім, де ся бере у того чоловіка така пестра фантазія і напады як помочи нашому русиньскому народу. Жычіме тобі, наш Федоре, іщі велє душевных і фізичных сил у нелегкій роботі. Сьме рады, же ты маме.

Инж. Иван ФРИЦЬКИЙ,
Кошіці

Як днесь мож зашпорити?

Жыєме в тяжкій екномічній ситуації. Тисячі людей суть без работы. А кідь до обыстя не приходить нияка коруна, або цалком мала, родины не можуть выжыти з місяця на місяць. На страві ся много ушпорити не дасть, але преці, кідь сьме ся над собов дакус задумали і поставили сі вопрос: Не ходили сьме частіше по потравинах, мнясарнях і інших skleпах, ці нам было треба або нїт? Не перепхавали сьме ся з мнясом, вуджєныма выробками лем зато, же сьме на то мали? Не занедбали сьме свої загородкы, бо што ся будеме про морков, цїбулю, шалату, огуркы і інше трапити, кідь в skleпах є вшиткого достаток?..

Так сьме розмітовали горі-долов, бо нам черькали конункы в кешєнях. А нараз – бум! І сьме притиснуты к землі! Терпиме, по skleпах не маєме з чім бігати і бідуєме як знаєме.

Маю уж свої рокры. Выросла єм в скромній девятьчлєнній родині, а бідонька нас научіла, перебачте за слово, „не чєперити ся“ в животі і не ростіговати ся дошырока. Бо як сьме на „гонос“ не мали, мусили сьме ся ускумнити з тым, што было. Чом то пишу? Бо думам собі, же якраз такый скромный животный заклад в днешніх тяжкых часах міцно поможе чоловікови жыти і пережыти. Пересвідчіла єм ся на властній

скорі, а зато сі доволу вам порадити – як мож многораз ушпорити.

Може ся вам то буде видіти, же суть то деталі і неважны дїла, але якраз з малых дїл ся складать велика громадка. А теперь конкретніше.

З ПОШТАРЬСКОЙ ТОРБЫ

Зеленину і садовину нїгда з моїм мужом не купуєме, знаєме собі єй выпєстовати самы, а то нелем про

себе, але і про діти, далшу родину, знамых. З мнясом то не перегаєме. Шматя, бутор і іншы дослужєны матеріалы – дєсят раз собі роздумаєме, покы їх вывержеме до смітя. Змайструєме з них много хосенных річей, котры нам іщі файно послужать. Не бігаєме по выпродажных акціях, кідь нам не треба. І на енергії ся дасть дакус ускумнити.

І так на кінці рока сьме міцно почудованы, же ай тота мала корунка (ці днесь уж тот центик, євро), яка до обыстя за рік пришла, ся назбєрала на шумну суму, з котрой потім можеме здїлити дітєм, внучатам або про себе на оддых.

Вірьте, высокочєстованы читателі, же то не є нияка хвала з мого боку, але правдива і щїра рада як мож днесь пережыти. Также: научме ся быти дакус скромными і практичными. Выплатити ся то!

Марія ГІРОВА, Снина

НАРОДНЫ НОВИНКИ

Выдавать Русин і Народны новинкы. Реалізоване з фінанчнов підпоры Міністерства культуры СР – програм Куктура народностных меншын 2010. Шефредактор: Мгр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторкы: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгДр. Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Адреса: L'udové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR. Tel.: 051/772 56 29. Perістрачне ч. EV 327/08, MIČ 49 438. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакції.

Адреса новинок на интернеті: www.rusynacademy.sk, <http://narodny-novyny.presov.sk>, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a L'udové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+2
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2